

(S:44) "şu kasr-ı kâinatın intizam-ı hakîmanesini müşahede edip → Sâni'-i Zülcelal'in vahdaniyetine şhadet etmek; ..."

* Vahdaniyet kendini kâinatta → intizam ile gösteriyor...

(S:60) "Her şeyde âşikâre, → vahdaniyetin çok delilleri var. Evet bir şeyden her şeyi yapmak ve herşeyi bir tek şey yapmak ..."

* Vahdaniyet ne imiş ? 1. Hem bir şeyden her şeyi yapmak; ki → bu vahidiyete bakar.
2. Hem de herşeyi bir tek şey yapmak; ki → bu da ehadiyete bakar.

(S:61) "Hem hiç mümkin olur mu ki; bir rububiyet-i âmmenin saltanat-ı külliyesi,
→ kesret ve } → vahdaniyet ve } zülceraheyn
→ cüz'iyat } tabakatında } → samediyetini } bir me'us
vasıtasıyla
ilânını istemesin!"

* Kesret tabakatında → vahdaniyetini ilan ediyor...
Cüz'iyat — " — → samediyetini ilan ediyor... *

(S:78) "kesret dairelerinde, → vahdaniyeti ilahiyenin dellallığını ilân etmekle ..."

* Kesret dairelerinde nasıl vahdaniyeti ilahiyenin dellallığını insan ilân ediyormuş ? Rububiyetin külliyyat-ı şunununa şahid olarak. (aynı cümlede geçiyor)

(S: 82) "mevudatın → vahdaniyete olan şahadetlerini..."

* Vahdaniyete → mevudat şahadet ediyor...

(S: 125) " Hem o Sultan-ı Ezel ve Ebed,
kâinatın aktarında
kendi rububiyetinin saltanatını ilânına ve } karşı;
vahdaniyetinin izharına
→ tevhid ve } ... → itaat ve }
→ tasdik edip } → inkiyad } ile mukabele ettiler."

* Rububiyetinin saltanatını ilânına karşı → tevhid ettiler
→ itaat ile mukabele ettiler.

* Vahdaniyetinin izharına karşı → tasdik ettiler
→ inkiyad ile mukabele ettiler.

* Tevhid'in eylemi → itaat
Tasdik'in eylemi → inkiyad

* Tevhid → Rububiyete }
Tasdik → Vahdaniyete } batıyor.

(S: 126) "bütün vahdaniyetin delillerine karşı
→ küfür ile mukabele edip..."

* Yukarıda "tasdik" vahdaniyete batıyor dedik...
iman → tasdik ile olur...

* Demek iman ve küfür ⇒ vahdaniyete batıyor...
tevhid ve sîk ⇒ rububiyete batıyor...
hidayet ve dalalet ⇒ uluhiyete batmalı...

* Kesret tabakası → külli
Cüz'iyat - " - → cüz'î

Küllide → vahdaniyet
Cüz'ide → samediyet

Vahdaniyet → büyük kainatta
Samediyet → küçük kainatta

Kainatta → vahdaniyet,
bendeti karşılığı → samediyet.

Vahdaniyet → zâhî sıfattan
Samediyet → zâhî esmattan

(S: 162) "İşte hava unsurunun yalnız nakl-i asvat vazifesinde
mezkûr → cilve-i vahdaniyeti..."

* Cilve-i vahdaniyet → nakl-i asvat gibidir...

(S: 218) "Lailahe illa Hu" der, → vahdaniyete şahadet eder."

* Lailahe illa Hu → vahdaniyetin şahadeti...

(S: 242) "Mahzen-i mucizat ve } olan Kur'an-ı Hakîm;
mucize-i kübra

nübüvvet-i Ahmedîye (a.s.m.) ile → vahdaniyet-i İlahîyeyi,
o derece kat'î isbat ediyor ki..."

(S: 377) "Ve o ifhamda saltanatının haşmetindeki keremini ihsas eder.
Ve bu ihsasta → vahdaniyetini ilân eder..."

- * Vahdaniyet → saltanatının haşmetine ve o haşmetteki kereme bakıyor, san'atı
→ celaldeki cemale, yani
→ celal içindeki cemale

(S: 382) "bir tek Vâhid-i Ehad'in sikkesi olduğundan, şu âyetle güneş gibi → vahdaniyeti isbat etmekte..."

- * Vâhid-i Ehad'in sikkesi → vahdaniyet

(S: 399) "detail-i vahdaniyet silsilesini teşkil eden → silsile-i hikmet-i kâinatın..."

- * Vahdaniyetin silsilesine delil → silsile-i hikmet-i kâinat

(S: 417) "vahdaniyetine şehadet eden → semavat ve arzın hikmetindeki → tecelli-i saltanat-ı uluhiyet..."

- * Vahdaniyet → semavat ve arzın hikmetine } bakıyor.
→ tecelli-i saltanat-ı uluhiyete }

(S: 429) "cevv-i hava dahi, bulutların ve berek ve ra'd ve katrelerin } kelimesiyle onu → tesbih ve → takdis ve → vahdaniyetine şehadet eder.

... Öyle de en küçüğe mahluk, } → küçüklüğü ve en cüz'î bir masnu' } → cüz'iyetiyle beraber,

taşıdığı natıslar ve }
keyfiyetler } işaretleriyle

pek çok esma-i külliye'yi göstermek ile → Müsemma-yı Zülcemali tesbih edip → vahdaniyetine şehadet eder.

- * Vahdaniyet → esmaların cilve, cemal, natıslar, san'atına bakıyor.

(S: 577) "Hem bütân âlemlerin Rabbi, → kesret tabakatında → vahdaniyetini ilân etmek istemesine mutabil..."

- * Vahdaniyet → Rabb-ul âlemine }
→ kesret tabakasına } bakıyor.

Devamında: "-tevhidin en azami bir derecede - bütân meratib-i tevhidi ilân eden yine bizzarure o zâttır."

- * Vahdaniyete mutabil → tevhidi ilan ediyor.

* Zâhirde → vahdaniyet
Batında → tevhid

- * Vahdaniyet → esmaların cilve, cemal, natıslar, san'atına bakarken, tevhid → hakikatlarına bakıyor...

(S:590) "Mevcutat-ı âlem, → vahdaniyete şahadet ettikleri..."

(S:591) "Hareket etmeyen masnuat ise,
nebatatın nücum-u sevabite kadar,
→ birer mühr-ü vahdaniyet hükmündedirler ki..."

Demek herbir nebat, } → birer mühr-ü vahdaniyet,
herbir meyve } → birer sikke-i vahdet; ..."

* Herbir nebat → birer mühr-ü vahdaniyet
Herbir meyve → birer sikke-i vahdet

* Meyve; nebatın programını, sistemini taşıdığı için
→ sikke-i vahdet; ...
; nebatın bir cüzüdür.

* Nebat ise; o sistemin bütünü, küll olan.

(S:605) "Bütün kâinattaki silsilelerin herbiri,
→ onun vahdaniyetine birer delil-i kat'i'dir."

* Silsileler → vahdaniyetten kaynaklanıyor...

* Yani şebirdekten → filiz,
filizden → dal,
daldan → yaprak, sonra çiçek, sonra meyve, şebirdet...
bu silsile "vahdaniyetin eseri" miş...

* Vahdaniyet → sonu ile başı aynı olan sistemin bütünüdür...
→ başında sonu, sonunda başı olan sistemin bütünüdür...
→ başı ile sonu cem'eden sistem... veya
→ başı ile sonu birbirine bağlayan sistem...

(S:608) "hilkat-i semavattan ve arzdan, } hangi şeyden
tâ simalardaki teşahhusata kadar } soruldu ise,

lisan-ı hal ile → vahdaniyete şahadet ve }
→ sikke-i tevhidi } gösterdi."

* Hilkat-i semavat ve arz → vahdaniyete }
Simalardaki teşahhusat → sikke-i tevhide } bakıyor.

(S:653) "Şu iki âyet-i câmiyanın ifade ettiği
vücub ve } → evsaf ve
vahdaniyeti ilahiye ve } → suunat-ı Rabbaniyeye, }

→ âlem-i asgar ve } → insan ve }
→ etber olan } → kâinatın } vech-i delaletlerini..."

* Vücub → evsaf → âlem-i asgar → insan
Vahdaniyet-i ilahiye → suunat-ı Rabbaniyeye → âlem-i etber → kâinat

* Naẓm-ı ma'ani: İnsan olan âlem-i asgar, evsafıyla vücuba
delalet eder.

Kâinat olan âlem-i etber, suunat-ı Rabbaniyeye ile
vahdaniyet-i ilahiyeye delalet eder.

(S:672) "Şu kâinatın lambası olan güneş,
kâinat Sani'inin → vücuduna ve } güneş gibi parlak ve
→ vahdaniyetine } nurani bir pencere."

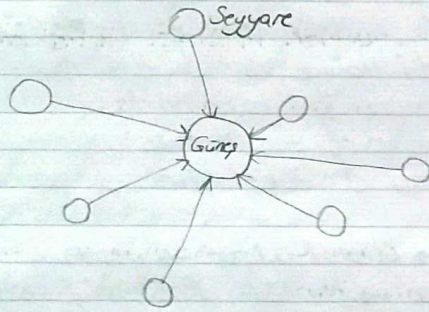
* Lamba olan güneş; vücuduna parlak bir pencere,
vahdaniyetine nurani bir pencere.

Neden?

Devamında: " Evet, manzume-i semsiye denilen küremizle beraber oniki seyyare;

güneş ile, cazibe kanunu tabii edilen
→ bir kanun-u İlahi ile bağlanmaları,
yani onlar imamlarına iktidaları;

büyük bir mikyasta → bir azamet-i kudret-i İlahiyeyi ve
→ vahdaniyet-i Rabbaniyeyi
gösterir. "

* Bütün seyyareler → vahdaniyet sistemi ile ve } idare
→ o sistemin cazibe kanunu ile } ediliyorlar.

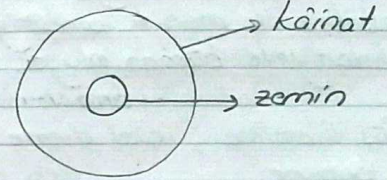
* Aynen öyle de; herbir zerre yine vahdaniyet sistemi ile ve o sistemin cazibe kanunu ile idare ediliyor.

* Sistemin başı ile sonu, merkez ile muhiti cazibe kanunu ile bağlanıp idare edilmesi → vahdaniyet.

* Ya cazibe kanunu ile,
ya silsile ile,
ya toayyün ve teşahhus ile } sistemin başı ve sonu
birbirine bağlı olması
→ vahdaniyet...

(S: 675) "zemin; bütün kâinatın kalbi hükmünde olduğundan, kâinat kadar → nur-u vahdaniyeti gösterir."

* Kâinatın kalbi → zemin
Vahdaniyetin nuru → zeminde

* Yine merkez ve muhitin intisabı → vahdaniyet...

* Demek vahdaniyetin ziyası → kâinatta...
nuru → zeminde...

(S: 675) "Hayat, kudret-i Rabbaniyeye mu'cizatının
→ en nuranîsidir,
→ en güzelidir.
Ve vahdaniyet bürhanlarının en kuvvetlisi ve en parlakıdır."

* Hayat → vahdaniyetin bürhanı...

Neden? Devamında: "Hem hayat, kâinatın tedbir ve idaresinde hükümferma olan
→ irade ve } tazammun ediyor.
→ rahmet ve }
→ inayet ve }
→ hikmeti }

Güya hayat onları arkasına tatıp,
→ girdiği yere çekiyor."

Ve yine devamında: "Demek hayat → bir nokta-i mihrabiye hükmünde;
muhtelif sıfat birbiri içine girer,
belki birbirinin aynıdır."

- * İşte hayat → bir nokta-i mihrabiye hükmünde olduğundan,
→ merkez ile muhit birbiriyle intisab ettiğinden,
→ vahdaniyete bürhan oluyor.

(Bürhan → enfüs âlemime, içsel âleme batıyor...)
Delil → akla batıyor...
Hüccet → umum ümmetin ittifatına batıyor...)

4.9.20

(S:676) "Mevt, hayat kadar bir bürhan-ı rububiyettir.
Gayet kuvvetli bir hüccet-i vahdaniyettir."

- * Hayat → vahdaniyete bürhan
Mevt ise → " — " — hüccet
- * Herkes hayatında belki vahdaniyeti görmez ama
herkes mevt ile vahdaniyeti tasdik eder.
Çünkü mevt ile yeni bir hayat başlıyor, âhiret hayatı...
Hayata bir şebirdikle başladığını bilmez herkes ama
mevt ile hayatı, âhiret hayatına bir şebirdikle olduğuna bilir...
- * Yani mevt; bu hayatın SONU iken âhiret hayatın BASIDIR...
Sistemin sonu ve başı aynı yerde!
- * Vahdaniyet ne idi? Sonu ve başı bir olan sistemin adıydı...
- * Hayat nasıl vahdaniyete bürhan olacak?
İnsan bu kainatın meyvesidir bilirse, o zaman
meyvedeki şebirdikle kök şebirdiğin ne aynıdır ne gaytdır
bilecek, yani vahdaniyet sistemine kendinle şahid olacak.

(S:684) "Demek intizam-ı kâinat, → vahdaniyetin kalî şahididir."

- * Kâinattaki intizam → vahdaniyetin şahidi...
- * Sistemin başı ile sonu aynı olabilmesi için elbette intizamlı bir sistem olmalı... tesadüfî, rastgele hiç bir şey olmamalı...
- * Nasıl ki bir ağaca bakmak meyvesi içindir,
aynen öyle de intizam → vahdaniyet içindir...!
nizam da → vahdet içindir mi?

(S:689) "Zât-ı Ahmedîye aşm
→ risalet ve
→ velayet } cenahlarıyla → vahdaniyeti gösterip ilân

- * Vahdaniyet → risalet ve } cem'etmiş...
→ velayeti }
- * Velayetin enfüstebi karşılığı → Fenafillah } İkisinin cem'iyle
Risaletin — " — — — → Betabillah } → vahdaniyete mazhar olunur.

- * Aynı cümlelerin içinden çıkarım:
Risalet ile bütün kendinden önceki enbiyaları kanadı altına almış.
Velayet ile de bütün kendinden sonraki evliyaları kanadı altına almış.
- * Sen de vahdaniyete mazhar olursan, enbiya ve evliyaların kanatları altında olursun...
Fenafillah ile → evliyalar } seni kanatları
Betabillah ile → enbiyalar } altına durlar...
- * Zaten fenafillah olmadan betabillah olmuyor...
bu nedenle betabillah → fenafillahı da içine alıyor...

(S: 784) " evsafı celaliye ve cemaliye ve kemaliyesini } vahdaniyet içinde isbat ediyor."

- * Vahdaniyetin içinde evsaf-ı → celaliye
→ cemaliye
→ kemaliye

Vahdaniyet bu üç sıfatı cem'etmiş...

- * Vahdaniyet → zıddları cem'etmiş... Sır tarafımız...

* ATIF: Mesnevi-i Nuriye 210:

"Ve keza celal, → vahidiyetin tecellisinden, } zâhir olur.
cemal dahi → ehadiyetin tecellisinden

Bazen de cemal, → celalden tecelli eder.

Evet cemalin gözünde celal ne kadar cemildir, celalin gözünde dahi cemal o kadar celildir."

- * Celal → vahidiyetten } Vahdaniyet aynı zamanda
Cemal → ehadiyetten } vahidiyet ve ehadiyeti cem'etmiş...

- * Hatta vahidiyet içinde ehadiyet, } → kemal, ki bu sıfatı da
ehadiyet içinde vahidiyettir } vahdaniyet cem'etmiş...

* Burdan yola çıkarak 2. ATIF: Mesnevi-i Nuriye 214:

"Ve keza mesaiti mantıkîyeden
"külli" ile "küll" arasındaki fark ile,
çok meseleleri öğrenmiş bulunuyorum.

Cemal ile }
Ehadiyet } "Küllüyyün zü cüz'iyoti" şumulüne dahildir.

Celal ve Vahidiyet } "Küllün zü eczai" unvanına dahildir."

- * Yani Külli ve cüz'i → cemal ve ehadiyete
Küll ve cüz → celal ve vahidiyete
bunları da ← Vahdaniyet bunları cem'etmiş.
cem'ettiği gibi...

- * Yani külli ile cüz'iyi, } cem'eden → vahdaniyet sistemi...
küll ile cüz'ü

- * Küllide cüz'iyi } yerleştiren → vahdaniyet...
Küll'de cüz'ü

- * Mesela Vahdet ile Sırr-ı vahdeti ve } cem'eden → vahdaniyettir...
Tevhid ile Sırr-ı tevhidi

5.9.20

(M: 190) "İşte şöyle bir Kur'an-ı Azîmüşşan'dır ki
Fe'lem ennehu La ilahe illallah der,
→ vahdaniyeti ilân eder."

- * Demek La ilahe illallah → celal ve cemalini
→ vahidiyet ve ehadiyetini
→ külli ve cüz'iyi
→ küll ve cüz'ü
cem'eden kâinat sistemini,
yani Vahdaniyetini ilân ediyor.

(M: 191) "İşte risaleti binler delail-i kat'iyye ile sabit olan
 → Muhammed-i Arabî asm,
 → vahdaniyet-i İlahiyenin ve } en parlak bir delili ve
 → saadet-i ebediyenin } en kat'i bir bürhanıdır."

* Risaleti → vahdaniyete delil
 → saadet-i ebediyeye bürhan

* Sanki vahdaniyetin ziyası → hisalet (mana tarafı)
nuru → velayet (nur tarafı)

(M: 212) "Hem bütün âlemlerin Rabbi,
 kesret tabakatında vahdaniyeti ilân etmek istemesine
 mukabîl,
 en a'zamî bir derecede bütün meratib-i tevhidi ilân
 eden yine o zâttır."

* Vahdaniyet → bütün meratib-i tevhidi tazammun ediyor.
 Vahdaniyete mazhar olan bir kişi → bütün meratib-i tevhide
 mazhar olur...

Veya bütün meratib-i tevhide mazhar olan kişi →
 vahdaniyete mazhar olur...

* Tevhidi bütün meratibleriyle keşfeden, farkedene, şahid olan
 → vahdaniyeti keşfeder, farkedene, şahid olur...

(M: 232) "Şu kâinat denilen → âlem-i ekber ve
 insan denilen → onun misal-i musağğarı olan
 âlem-i asgar,

kudret ve } kalemiyle } → âfâki ve } vahdaniyet
 kader } yazılan } → enfûsi } delailini gösteriyorlar."

Na'zm-ı ma'ni :

Kâinat → âlem-i ekber → kudret kalemiyle → âfâki delil
 İnsan → âlem-i asgar → kader kalemiyle → enfûsi delil

* Vahdaniyetin âfâki delili → kâinat
 → âlem-i ekber
 → kudretle batıyor

Vahdaniyetin enfûsi delili → insan
 → âlem-i asgar
 → kadere batıyor

* Demek ki "kudret" → ayn-ı kâinatdır,
 veya "kâinat" → ayn-ı kudrettir... kudreti gösterir...

* Ve "kader" → ayn-ı insandır,
 veya "insan" → ayn-ı kadere... kadere gösterir...

* Kader ; esma bütünlüğüdür (denmiş ulema)...

* Sanki Secere-i hikmetin Kitab-ı Mubini → kâinat,
İmam-ı Mubini → insan...

(M: 232) "bütün mevcudatı omuz omuza,
 el ele,
 baş başa } veren kâinat üstündeki
 → hâkim-i vahdaniyete..."

* Kâinat üstünde olan bu hâkim-i vahdaniyet, onun misal-i
 musağğarı olan insandaki karşılığı → uhuvvet (M: 269, L: 161)

* Uhuvvet → hâkim-i vahdaniyettir...

(M: 234) "Yani, kâinatın heyet-i mecmuasında tezahür eden haşmet-i rububiyet,
→ vahdaniyet-i ilâhiyeyi isbat edip gösterdiği gibi;

zihyâtların cüz'iyatlarına mukannen ezâklatını veren nimet-i Rabbanîye dahi,
→ ehadiyet-i ilâhiyeyi isbat edip gösterir.

Vahidiyet ise, → bütûn o mevcudat birininidir ve
→ birine bakar ve
→ birinin icodudur demektir.

Ehadiyet ise; → her bir şeyde,
Hâlik-ı Külli Şey'in
→ ekser esması tecelli ediyor demektir."

* Vahdaniyet → kâinatın heyet-i mecmuasına } bakıyor.
→ haşmet-i rububiyete

* Vahidiyet → bütûn mevcudata } bakıyor.
→ mevcudatın sahibine

* Ehadiyet → her bir şeye } bakıyor.
→ zihyâtların cüz'iyatlarına
→ esmaya

* Sanki Vahidiyet → sistemin sahibini külli'de } gösterir...
Ehadiyet → sistem sahibini cüz'i'de
Vahdaniyet ise → vahidiyet ile ehadiyetin cem'i olan sistemi

* Yani Vahdaniyet; vahidiyet ve ehadiyet sistemlerinin cem'ini küll'de gösterir...

* Sanki Vahdaniyetin esmadaki karşılığı EHAD...

* Nasıl ki zâti sıfat olan "Vücud"un zâti esmadaki karşılığı → Vacib-ul Vücud idi...

* Aynen öyle de; zâti sıfat olan "Vahdaniyet" in zâti esmadaki karşılığı → Ehad...

* Hatta belki; zâti sıfat olan "Kıyam-ı binefsihi" nin zâti esmadaki karşılığı → Samed...

* ve zâti sıfat olan "Beka" nın zâti esmadaki karşılığı → Ebed...

* ve zâti sıfat olan "Kıdem" in zâti esmadaki karşılığı → Ezel...

* ve zâti sıfat olan "Muhalefet-un lil-havadis" in zâti esmadaki karşılığı → Allah...

zâti sıfat	zâti esma
Vücud	Vacib-ul Vücud
Vahdaniyet	Ehad
Kıyam-ı binefsihi	Samed
Beka	Ebed
Kıdem	Ezel
Muhalefetun lil havadis	Allah

(M: 235) - Çıkarım - (metni almadım...)

* Güneş
Hava
Ateş
Su
Küre-i arz
Toprak (dağ)
Bulut

Vahdaniyetin delilleri, çünki
bunlar en külli'den en cüz'e kadar,
en külli'den en cüz'iyeye kadar...

(M: 235) "Âlem-i asgar olan insanın

→ cisminde ve }
→ yüzünde } birer hâtem-i vahdaniyet
baştığı gibi, ..."

Evet o Kadîr-i Zülcelal → her şeyde,
→ külliyatta ve } birer
→ cüz'iyatta, } sikke-i vahdet
→ yıldızlarda ve } koymuştur ki;
→ zerrelerde

ona şehadet eder. Ve birer mühr-ü vahdaniyet basmışlardır ki,
ona delalet eder."

* Hâtem-i vahdaniyet → insanın cisminde ve yüzünde

* Mühr-ü vahdaniyet → her şeyde
→ külliyatta
→ cüz'iyatta
→ yıldızlarda
→ zerrelerde

* Hâtem → meyveye bakar (insan; kâinatın meyvesidir)
Mühür → ağacın zâhirisine bakar

(M: 236) - Çıkarım - (metni almadım...)

* Vahdaniyeti nasıl tefekkür edeceğim?
→ Küre-i arza bir bahçe olarak bakarak veya
→ Kâinata bir saray olarak bakarak...
→ Bir elmayı kim yaratmış ise, kâinatı da o yaratmıştır... şeklinde.

(M: 291) "Evet şu çok kesretli ve } kanunlar,
çok azametli }

herbiri ilim ve } cilvesi olmakla beraber;
iradenin }

hem vâhid, } olduğu için; Sâni'in → vahdaniyetini ve
hem muhit } → ilim ve
→ iradesini

gayet kat'i bir surette
isbat ederler."

Nazm-ı maâni:

Çok kesretli kanunlar → ilmin cilvesi → hem vâhid
Çok azametli kanunlar → iradenin cilvesi → hem muhit

* ilim ve iradenin cilvesi olan kanunlar → vahdaniyeti isbat ederler.
Yani vâhid ve muhit olan kanunlar → vahdaniyeti gösterir.

* Kanuniyet → mahiyet itibarıyla → vahdaniyete }
→ hakikat itibarıyla → bekaya } bakar.
? → kanuniyet itibarıyla → sisteme }
• → suret itibarıyla → faaliyet-i rububiyete } bakar.

(M: 333) "Mütakellim'in uleması;
 âlemi, → imkân ve hudûsun unvan-ı icmalîsi içinde sarp
 → zihnen üstüne çıkar,
 → sonra vahdaniyeti isbat ederler."

* Vahdaniyet → zihinde isbat edilir, yani
 → vicdana bakıyor...

* Vicdan; isimlerin kanunlarına ve namuslarına mazhar, yani
 kanunlar → vicdanda...

* Demek ki sistemin kanuniyet tarafı → vahdaniyetin delili...
 yani büyük kâinatın kanunları ile
 küçük kâinatın kanunlarının bir olması, yani

küll'deki kanunların → cüz'de,
küllî'deki — — → cüz'inde } olması → vahdaniyet.

(M: 333) "Demek her bir şey,
 doğrudan doğruya
 → bir bürhan-ı vahdaniyettir ve
 → marifet-i ilahiyenin bir penceresidir."

Evet herbir eser,
 hususan zihayat olsa,
 → kâinatın küçük bir misal-i musağğardır ve
 → âlemin bir çekirdeğidir ve
 → Küre-i arzın bir meyvesidir."

* Bir şey nasıl doğrudan doğruya bürhan-ı vahdaniyettir? Çünkü
 → kâinatın → küçük bir misal-i musağğardır,
 → âlemin → bir çekirdeğidir,
 → Küre-i arzın → bir meyvesidir.

Vahdaniyetin mahiyeti → Celal, Cemal, ve Kemal sıfatlarının
 cem'i, yani vahidiyet ve ehadîyetin
 cem'i.

hakikatı → Ehad

kanuniyeti → vâhid ve muhit olan kanunlar, yani
 küll - cüz ve küllî - cüzî münasebeti.

sureti → misal-i musağğar,

→ nokta-i mihrabiyye,

→ bir şeyden her şey, her şeyden bir şeyin olması,

→ başı ve sonu bir olan sistem

İnsanda :

Vahdaniyetin mahiyeti → Hısalet

hakikatı → velayet

? kanuniyeti → samediyet

sureti → ehadîyet

7. 9. 20

(M: 334) "Demek herbir isim,
 herbir fiil,
 herbir eser } → öyle bir bürhan-ı vahdaniyettir ki;

kâinatın sahifelerinde ve }
 asırların satırlarında } yazılan ve }
 mevcudat denilen bütün kelimatı, } olduğuna delalet eden
 → birer mühr-ü vahdaniyet,
 → birer hâkem-i ehadîyettir."

* Kâinata → herbir isim,
 Asırlarda → herbir fiil,
 mevcudatta → herbir eser } bürhan-ı vahdaniyettir...

müher-ü vahdaniyet

(M:391) " âyât-ı Kur'aniye ile,
→ bir çetici zerreye vuruyor;
aynı âyetin diğer kelimesiyle,
→ o çetici Sems'e vuruyor;

...
vahdaniyeti → ayn-ı ehadiyet içinde ve
nihayet celali → nihayet cemal içinde ve
nihayet azameti → nihayet hafâ içinde ve
nihayet vüs'ati → nihayet dikkat içinde ve
nihayet haşmeti → nihayet rahmet içinde ve
nihayet bu'diyeti → nihayet kurbiyet içinde
gösterir.

Muhal telakkî edilen → cem'i ezradan en uzak mertebesini,
vaub derecesindeki bir suretini ifade eder, isbat edip
gösterir."

* Vahdaniyet ile ehadiyet birbirine en uzak mertebede olan
iki zıddır... iki zıddı birbiri içinde gösteriyor...
Vahdaniyet → zıddı olan ehadiyetin içinde !!

* <u>Vahdaniyet</u>	<u>Ehadiyet</u>
→ celali	→ cemali
→ azameti	→ hafâsı
→ vüs'ati	→ dikkati
→ haşmeti	→ rahmeti
→ bu'diyeti	→ kurbiyeti

(L:112) " Ceninin → sîma-yı istidadi'sinde ve
→ sîma-yı vehiyesinde
hem delil-i vahdaniyet var,
hem ihtiyar ve irade-i ilahiyenin hücceti var."

* Sîma-yı istidadi' → delil-i vahdaniyet
İnsan vahdaniyeti → istidadlarıyla gösteriyor...
yani mahiyet-i insaniye → vahdaniyete delildir..

(L:137) " İşle o âlemin anahtarı,
marifetullah ve }
vahdaniyet } sırtını ifade eden } LAİLÂHE
kelime-i kudsiyesiyle,
kalbi söylettirmek,
ruhu işlettirmek."

* Hangi âlemin anahtarı ?

" hayvaniyetten çık, } kalb ve } derece-i hayatına gir.
cismaniyeti bırak, } ruhun }

Tevehhüm ettiğin geniş dünyadan daha geniş bir
→ daire-i hayat, }
→ bir âlem-i nur } bulursun."

Nazm-ı maani:

① Hayvaniyetten çık → kalbin derece-i hayatı → daire-i hayat →
marifetullah → Lailahe → kalbi söylettirmek.

* "Lailahe" → tertler / nefiy ile hayvaniyetten çıkıyorsun,
marifetullahın sırtını yakalıyorsun, kalbin derece-i hayatına
girerek daire-i hayata giriyorsun...

② Cismaniyeti bırak → ruhun derece-i hayatı → âlem-i nur → vahdaniyet → "illallah" → ruhu işlettirmek...

* Cismaniyeti bıraktınca, ruhun derece-i hayatına geçerek âlem-i nura giriyorsun... bunu da vahdaniyetin sırrı olan "illallah" ile ruhu işleterek yapılabiliyorsun...

* Hayvaniyetten çık Kalbin derece-i hayatına gir Daire-i hayat Marifetullah sırrı "La ilahe" Kalbi söylettirmek	Cismaniyeti bırak Ruhun derece-i hayatına gir Âlem-i nur Vahdaniyet sırrı "illallah" Ruhu işlettirmek
--	--

* La ilahe → Fenafillaha bakıyor → 1. Ya Bâki entel Bâki gibi...
illallah → Bekabillaha bakıyor → 2. Ya Bâki entel Bâki gibi...

* Vahdaniyet sırrı → Bekabillah 'ta saklı... } ruha bakıyor...
→ âlem-i nurun anahtarı

* Marifetullah sırrı → Fenafillah 'ta saklı... } kalbe bakıyor...
→ daire-i hayatın anahtarı

* Hayvaniyetten çıkmak → Kürsten Arş'a terakki etmek
Cismaniyeti bırakmak → Arş'ı da geride bırakıp Arş-ı azama terakki etmek...

(L: 177) " Cenab-ı Hak hakkında şekk olmaz ve olmamalı " demekle ; vücud ve vahdaniyet-i İlahiye , bedahet dercesinde olduğunu gösteriyor. "

* Cenab-ı Hak → vücud-u İlahiye ve } cam'ini ifade
→ vahdaniyet-i İlahiyenin } eden esmadır...

(L: 178) " Madem aklın bu dört yoldan başka yol yoktur, evvelki üç yol muhal, battal, mümteni, gayr-i kabil oldukları kat'i isbat edilse ; bizzatı ve bilbedahe dördüncü yol olan → tarik-i vahdaniyet, şeksiz ve şüphesiz sabit olur. "

* Üç yol → "La ilahe" ye bakıyor...
→ Terklere ve }
→ Nefye, redde } bakıyor...

* 4. yol → "illallah" a bakıyor...
→ Onaylamaktır...

* Yani terkler ile nefiy yolları aştıktan sonra
"illa Allah" → yolu olan tarik-i vahdaniyet açılıyor...

* La ilahe → Allah'tan başka herşeyi reddetmek
illallah → Reddedilenlerin yerine Allah'ı koymak

(Hasan abimin dediği gibi : ilk önce içini boşaltacaksın, sonra o boşluğu Allah ile dolduracaksın.)

(L: 276) " küfür... hadsiz delail-i vahdaniyeti tekziib... "

* Burda da yine iman ve küfür → vahdaniyete baktığını görüyoruz...

Aynen S: 126 da tesbit ettiğimiz gibi...

(L:306) "İşte bu tek fiil, yani
bir tek hakikat olan tanzif;

İsm-i Kudüs gibi → bir ism-i a'zamdan,

kâinatın daire-i a'zamında görünen bir cilve-i a'zamdır ki,
doğrudan doğruya

→ mevcudiyet-i Rabbaniyeyi ve

→ vahdaniyet-i İlahiyeyi

esma-i hüsnasıyla beraber,

Güneş gibi geniş ve dürbân gibi olan gözlerle gösterir."

* Vahdaniyet → ism-i a'zamlar ile görünür...

(L:306) "o Zât-ı Vacib-ül Vücud'un
hem güneş gibi → mevcudiyetini,
hem gündüz gibi → vahdaniyetini } gösteriyorlar."

* Gündüz → güneşten hâsıl olduğu gibi;
vahdaniyeti → mevcudiyetinden hâsıl olur...

8.9.20

(L:307) "Eğer herbiri birer
bürhan-ı bahir-i vahdaniyet olan
→ o yüzer geniş fiillerden tek birisi
→ Vahid-i Ehad'e verilmezse..."

* Esmaların cilvelerinden → fiil gelir... ("Ve o cilveden gelen fiil..."
L:306)

* "esma-i hüsnanın ekserisinin,
belki binbir esmanın herbirinin
böyle bir → cilve-i a'zamı,
bu → daire-i a'zamda vardır.

Ve o cilveden gelen fiil, büyüklüğü nisbetinde vuzuh ve kat'iyetle
→ Vahid-i Ehad'i gösterir." (L:306)

* Herbir esmanın daire-i a'zamda görünen cilve-i a'zamı
ve Vahid-i Ehad'i gösteren o cilve-i a'zamın fiili
→ vahdaniyete bürhandır.

* Vahid olan Ehad'i, yani } gösteren esmaların
vahidiyet içinde ehadiyeti } cilve-i a'zamıdır...

* Yani vahdaniyeti → esmaların cilve-i a'zamları gösterir.

(L:318) "Zeminin yüzünde ve } öyle parlak } → hâtem-i ehadiyet ve
bahar simasında } → sikke-i vahdaniyet
İsm-i Ferd'in cilvesiyle görünüyor ki..."

* Zeminin yüzünde → hâtem-i ehadiyet
Bahar simasında → sikke-i vahdaniyet

(L:319) "zeminin simasında
o keyfiyet, }
o tedbir, } öyle bir hâtem-i vahdaniyet ve
o idare } öyle bir sikke-i ehadiyettir ki..."

* Zeminin yüzünde → hâtem-i ehadiyet
Zeminin simasında → sikke-i ehadiyet
→ hâtem-i vahdaniyet

* Vahdaniyet → simalarda görünür...
ya insan simasında,
ya zeminin simasında,
ya da bahar / kâinat simasında...

Sîma nedir? Sîma ne kadar cami bir şey olmalı ki,
vahdaniyete ayna oluyor...

Sîmanın batını → letaifi-î re'fet
 → dehaik-i sefkat
 → şuaat-ı merhamet-i İlahiyedir (Hasan Akar)

(L: 319) "İnsanın yüzü öyle bir → sikke-i ehadiyettir ki,

...
 ve o küçük yüzde hadsiz alâmet-i farika
 bıraktımayan bir sebep,
 bir tek insanın yüzündeki → hâtem-i vahdaniyete
 icad cihetiyle el uzatamaz."

* İnsanın hem yüzü hem de sîması → hâtem-i vahdaniyettir...
 Yüzü → zâhir tarafı
 Sîma → batın tarafı

(L: 320) "her mektubda hadsiz → hâtem-i vahdaniyet ve
 pek çok → mühr-ü ehadiyet
 basılmış gibi,

her bir mektubun kelimesi adedince
 → ehadiyet mühürlerini taşıyor..."

* Mektubun kendisi → hâtem-i vahdaniyet
 Mektubun kelimesi → mühr-ü ehadiyet

* Hâtem-i vahdaniyet → nev'e } bakıyor...
 Mühr-ü ehadiyet → ferde } (metnin devamından
 çıkardım...)

(L: 327) "Ferdîyet ve } hakkıyla keşfedip ders veren
 Vahdaniyeti } → bir risalet;

gayet kat'î bir surette o tevhid
 → o Ferdîyetin muktezasıdır ve lâzımıdır."

* Risalet ile → Ferdîyet ve }
 → Vahdaniyet } keşfedilip ders verilir...

* Tevhid → Ferdîyetin → muktezası ve
 → lâzımıdır.

* Ferdîyet → tevhid ile }
 Vahdaniyet → risalet ile } keşfedilir ve ders verilir...

* Vahdaniyet → risalete bakıyor
 → bekabillaha bakıyor

* Çünkü risalet → bekabillah ile
 velayet → fenafillah ile

* Tevhid meratiblerinde terakki edip en 'azamî mertebeye
 varınca (ki bu velayete, yani fenafillaha bakıyor),
 Ferdîyet hakikatından → Vahdaniyet hakikatına geçiyor
 (ki bu risalettir, yani bekabillaha bakıyor).

(L: 338) "hayat gibi, herbir zihayat dahi,
 bu kâtab-ı kâinatta → birer mühr-ü vahdaniyet
 olduğu gibi,

herbirinin yüzünde ve } birer hâtem-i ehadiyet
 sîmasında } konulmuştur."

* Nev'îsinde herbir zihayat → mühr-ü vahdaniyet...
 Ferd " " " " " → hâtem-i ehadiyet...

(L: 366) "senin rububiyetinin vahdaniyetteki haşmetine..."

* Vahdaniyette → rububiyeti haşmetli...

(L: 370) "Kâinatın hulasası olan → zihayat ve zihayatın hulasası olan → insan ve insanın hulasası olan

→ enbiya,
→ evliya,
→ asfiya...

senin vücub-u vücuduna ve senin vahdaniyet ve ehadiyetine } şahadet edip, ihbar ediyorlar."

* Zihayat → vücub-u vücuduna

* İnsan → vahdaniyetine

* Enbiya } → ehadiyetine
Evliya }
Asfiya }

* Kâinatın hulasası → vücub-u vücud

* Vücub-u vücudun hulasası → vahdaniyet

* Vahdaniyetin hulasası → ehadiyet

Kâinat
Vücub-u vücud
Vahdaniyet
Ehadiyet

(L: 434) "dört yüz bin nebati ve } enva'in
hayvani }
atki ipleriyle dokunan → hâtem-i vahdaniyettir."

* Hâtem-i vahdaniyet → nebati ve } enva'dan oluşuyor.
→ hayvani }

(L: 434) "Hazret-i Âdem'den tö kıyamete kadar gelmiş ve gelecek bütün insanların a'za-yı esasîde bir olan simolarındaki → sikke-i vahdaniyettir."

* Sikke-i vahdaniyet → insanların a'za-yı esasîde bir olan simoları

Yani : gözlerin iki tane olması ve her insanda aynı yerde olması... veya iki kulak olması ve her insanda aynı yerde olması... vs... → bu sikke-i vahdaniyet...

(L: 434) "İsm-i Ferd'in cilve-i vahdeti, kâinatın bütün enva'atını ve } öyle bir surette birbirine
unsurlarını } girift etmele birbirinin
içine almıştır ki;
mecmu-u kâinatı tecezzi kabul etmez bir küll hükmüne getirdiği ve çok birliklerle → vahdaniyeti ilân ettiğini gösteriyor."

* Tecezzi kabul etmez bir küll olma sıfatsı → vahdaniyettir...

* Vahdaniyet → küll olma sıfatsı...

"Mahiyet-i insaniye birdir. İnkısam-ı gayr-ı mümkündür."
→ bu hakikat Vahdaniyet hakikatidir.

* İnsanın mahiyeti → vahdaniyet hakikatının karşılığıdır!
→ vahdaniyeti kendinde gösterir.

(Ş: 32) " her bir yüzün umum yüzlere karşı
bire bir olâmet-i farika bulunmasıyla
koyduğu → sikke-i vahdaniyet gibi..."

* umum yüzler → vahidiyet
her bir yüz → ehadîyet

* Vahidiyet içinde ehadîyetin olâmet-i farikası
→ sikke-i vahdaniyettir...

(Ş: 34) "Ve ağaç gibi her zihayatin
evveli, } → birer sikke-i tevhid,
âhiri, } → birer hâtem-i vahdet,
zahiri, } → birer mühür-ü ehadîyet,
bâtını } → birer turra-i vahdaniyet } taşıyor."

* Evvel → Sikke → Tevhid
Âhir → Hâtem → Vahdet
Zahir → Mühür → Ehadîyet
Bâtın → Turra → Vahdaniyet

* Her bir zihayat ağaç gibi tefekkür edilse,
kötşetirdégi → tevhidi,
meyvesi → vahdeti,
zahir libası → ehadîyeti,
bâtın fabrikası → vahdaniyeti } gösterir.

* Zihayatin evveli → mahiyeti → sıfata
âhiri → hakikatı → esmaya
zâhîni → sureti → cilve, cemal, nabıs, sanat ciheti
bâtını → kanuniyeti → enfüsteki karşılığı

* Sıfatları ile → tevhidi,
Esmaları ile → vahdeti,
Cilve, cemal, nabıs, sanat ile (esmanın) → ehadîyeti,
Bâtın bunların enfüsteki inkişafı ile → vahdaniyeti } gösterir.

(Ş: 34-35) " Hatta herbir nevi, mesela
nevi-i beşer dahi bir ağaçtır:

Kökü ve şetirdégi → mazide ve
semecileri, neticeleri → müstakbelde } olarak

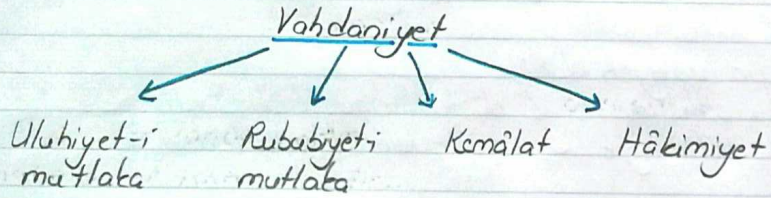
hayat-ı ânsiye ve } içinde gayet muntazam kanunların
beto-yı nevi' } bulunması gibi,

hal-i hazır vaziyeti dahi,
hayat-ı şahsiye ve } düsturlarının hükmü altında
hayat-ı ictimaiye } → bir sikke-i tevhid ve

zâhîni kânsiklekler altında → gizli, muntazam → bir hâtem-i vahdet
ve
müşevveş ohval-i beşeriye altında → mukadderat-ı hayatiye denilen
→ kaza ve kaderin düsturlarının
hükmü altında
→ bir mühür-ü vahdaniyet taşıyor."

1. Habikat → Uluhiyet-i mutlaka
2. Habikat → Rububiyet-i mutlaka
3. Habikat → Kemalât
4. Habikat → Hâkimiyet

(Ş: 153) "İşte yolcumuz bu dört habikati müşahede etmekle, vahdaniyet-i ilahiyeyi → şuhud derecesinde bildi, imanı parlak."

* Bunlar vahdaniyetin dört habikati!

(Ş: 168) "fethahiyet ve ... feth-i suver habikati; → vahdaniyetin en kuvvetli bir bürhanıdır."

(Ş: 174) "vahdaniyete şhadetlerini tam görmek için → zemin yüzünü birden ihata edip müşahede edecek bir göz bulursa..."

* Böyle bir "göz" ancak → külli bir nazardır...

* Cüz'ü nazarı külli yaparsan → vahdaniyeti görürsün...

(Ş: 175) "Demek her bir meyve öyle bir mühr-ü vahdetdir ki; ... ve meyveler adedince → vahdaniyet fermanının mühürlendiğine işaret eder."

* Her bir meyve → mühr-ü vahdet → cüz
Bütün meyveler → mühr-ü vahdaniyet → küll

(Ş: 208) "İşte bu muhteşem ve parlak bir bürhan-ı vahdaniyet olan mezkûr hücceti ders vermek..."

* Bu hüccet 6. meseledir.

Bürhan-ı vahdaniyet sudur: enfüstekini → âfakta, }
âfaktakini → enfüste } görmektir.

* Cüz'ü → küll'de,
Cüz'ü'yi → külli'de,
Küll'ü → cüz'de,
Küllü'yi → cüz'ide } görmek → bürhan-ı vahdaniyettir...

* Yani âlem-i ekberde olanın → âlem-i asgarda karşılığını görmek veya âlem-i asgarda olanın → âlem-i ekberde karşılığını görmek...

* Bunu yapabilen → vahdaniyetin sırtına mazhar olmuş demektir...

(Ş: 598) "iman-ı billah takti → mevcudiyet ve → vahdaniyet-i ilahiyeye dair..."

* İman-ı billahın işaretçi → mevcudiyet-i ilahiye ve → vahdaniyet-i ilahiye...

(Ş: 615) " İyyakenestain 'deki → hüccet-i vahdaniyete ... "

* "İyyakenestain" → vahdaniyete hüccettir...

(M.N. 18) " Enva' ve külliyat üstüne vaz'edilen
→ vahdaniyet sikkelerinden ... " vs. devamı...

* Vahdaniyet sikkesi → enva' ve } üstüne vaz'edilmiş...
→ külliyat }

* Tek bir cüz'deki kanunun küll'de de bulunması
→ sikke-i vahdaniyettir.

(M.N. 31) " Evet kâinatta yazılan sayısız âyetler
Zât-ı Ehad'in → vahdaniyetine şهادet ... "

* Vahdaniyet → Zât-ı Ehad'e batabor...

(i.i. 80) " umum kâinatın → vahdaniyete olan şهادetlerine ... "

* Vahdaniyete → umum kâinat şهادet ediyor, yani
→ küll olarak ...